

Med far til byen før jul

TEKST: HARALD FEVANG
FOTO: ANDERS CHRISTIANSENS BILDESAMLING

Bygningsarbeidere hadde lange arbeidsdager i min barndom. Fra klokken 07.00 morgen til 16.30 ettermiddag. Lørdag til 13.00. Men lørdagen før jul tok far seg fri, og da fikk jeg være med å gjøre nødvendige ærend og innkjøp. Vi fylte alltid bensin på Moskwichen hos Arnt Liverød på Haukerød.

Deretter bar det nedover til byen. Der var det alltid lett å finne parkeringsplass. «Vi må være tidlig ute for da er det ingen store køer», var fars handlemotto. Først klpte vi oss i salongen øverst i Jernbanealleen. Var det ventetid kunne vi lese i bladene. Salongen hadde alltid en bunke «Saturday Evening Post» med bilreportasjer og annet fra USA. Det var flotte greier for oss som bare kjørte Moskwich eller Skoda.

Frisørstolene var store og tunge, men kunne både svinges og heves. De var laget hos stoffabrikanten Koch i Chicago. Senere har jeg hatt mistanke om at de kom som vennegave til Norge gjennom Marshall-hjelpen fra USA etter krigen. Men jeg kan jo ta feil. Klippingen dengang kostet to kroner for meg og litt mer for far. Frisøren spurte alltid om hvordan det sto til med onkel Oscar. Han var 75 år i 1955 og pensjonert seilskutestyrmann.

Var jeg heldig, fikk jeg med meg et litt utslitt Saturday Evening hjem. Jeg samlet jo på bil-bilder!

Etterpå trakk vi lapp og sto i kundekøen hos slakter Fosse. Der var det sagmugg på gulvet og god pøselukt. Far ville ha skikkelig kalverull og

skinke til julefrokosten. Sylte ordnet mor på kjøkkenet hjemme og ribba sørget bestemor for til onkler og tanter og 16 barnebarn. Men onkel Arthur var aldri der. Han kokte hvalolje på Syd Georgia.

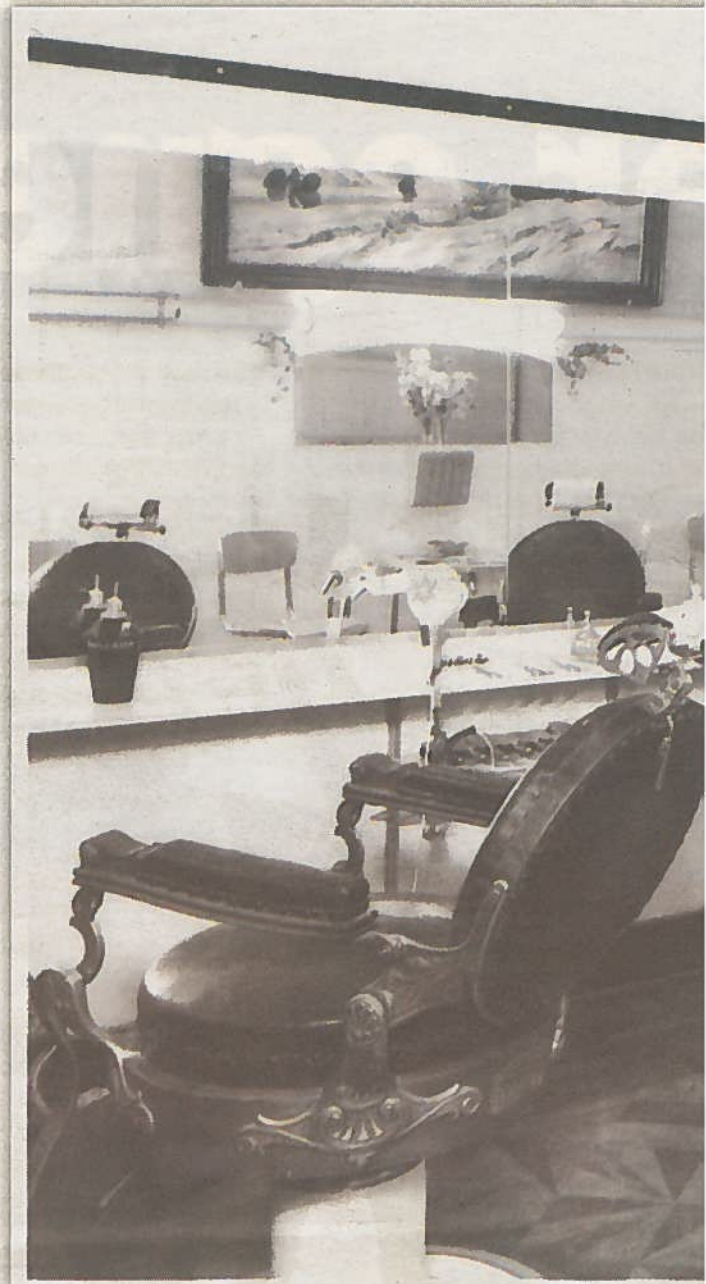
Deretter bar det ned til Odd Gleditsch. Han hadde godt utvalg i gulvlakk. To dager før jul skulle linoleumsgulvene på Foksørød lakkkes. Det skjedde hvert år og da luktet det lakk til langt bortover Raveien.

Deretter gikk turen til Fruktlageret nederst i Storgata. Elsa Asbjørnsen hadde alltid det beste utvalget i juleappelsiner og julemarsipan.

Etter dette forsvant far bort i klesforretningen til John Christensen i Jernbanealleen. Her fikk ikke jeg lov å bli med inn, for her skulle han kjøpe julegaver. Derfor tok jeg meg en sving opp mot klesbutikken til Einar Rom. Jeg hadde bestemt meg for hva jeg skulle kjøpe av julegaver.

Det var derfor naturlig at jeg tok mot til meg og gikk inn i Sandar Sparebank. Der tok jeg ut 10 kroner. Jeg bare viste fram bankboka fra 1942 og mannen i kassa spurte meg ikke engang om jeg fikk lov å ta ut penger alene! Dette gjorde et uutslettlig inntrykk på meg dengang. Siden har jeg alltid stolt på den banken!

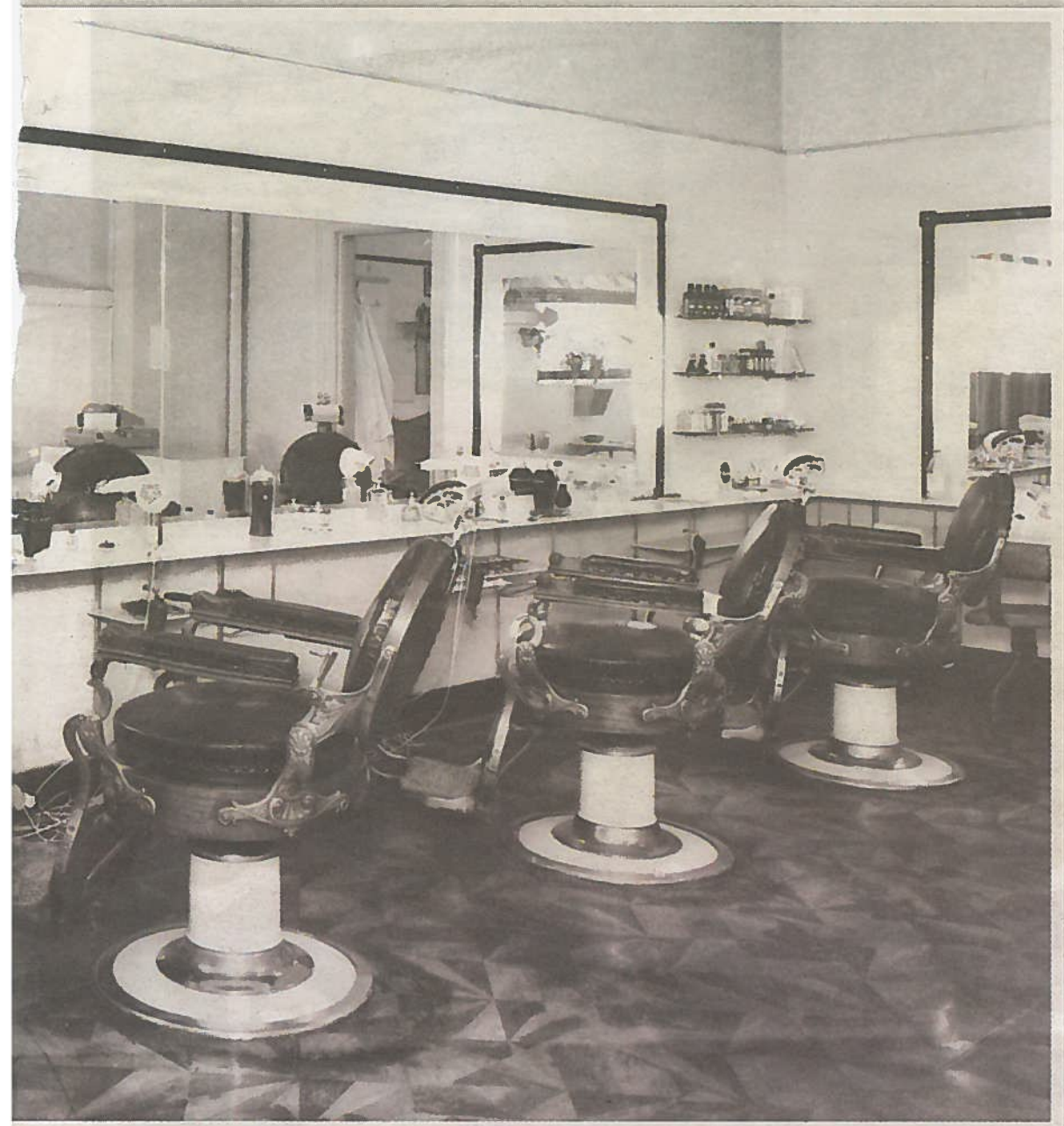
Helt til slutt, og helt alene, kjøpte jeg noen småting pent innpakket til småsøstrene mine hos Dokken. Og med dette gikk dagen med.

Nederst i Jernbanealleen kunne herrene gå til John Christensen å ekvipere seg eller kjøpe julegaver. Damene likte seg nok bedre på Modestuen. I annen etasje hadde Ella Gade sin populære restaurant Gadella.

FØR OG NÅ

Det var kapasitet på barbersalongen øverst i Jernbanealleen. Spillet var stort og de fire stolene var amerikanske.

Dette er nok et sommerbilde av Odd Gleditsch fargehandel i Kongensgate.

GÅR DU MED EN FORFATTER I MAVEN?

Sandar Historielag har siden januar 1980 gitt ut «Kulturminner» vår og høst hvert år og distribuert disse til alle medlemmene. I tillegg legges disse ut på nettet. Et «Kulturminne» er en 2- eller 4-sidig A4-trykksak som tar for seg et eller annet spennende fra Sandefjordsdistriktet. Det kan være historien om en gammel bygning, en tradisjonsrik bedrift, et landskap, et monument, eller en gammel vei eller i det hele tatt: Det kan handle om hva som helst, bare det er gammelt, lokalt og ikke minst riktig faktainformasjon. Har du en forfatter i maven, og kjenner til et emne som du mener kunne passe inn? Eller har du en mening om et tema som vi burde ta opp? Nø! Ikke, ta kontakt med ansvarlig redaktør av Kulturminner, Roger Davidsen, på post@sandarhistorielag.no snarest mulig.

Prestehagen

TEKST OG FOTO: HARALD FEVANG.

Det private postkortet til venstre viser Prestehagen som nybyggerstrøk rundt 1935.

Dette området ble kjøpt av Sandar Kommune av prestegården i 1916 og var opprinnelig en av prestegårdens mange husmannsplasser. Fra cirka 1920 startet en stor kommunal oppdeling av grunnen til byggetomter. Huset inntil Liveien rett bak fotografens bil, ligger rett ved nedkjørselen til datidens tuberkulosehjem. I min barndom, og før det, måtte alle skolebarna opp denne bakken for å vaksineres. Vi gruet oss til å få «48 stikk». Men tuberkulose var en sykdom som alle hadde stor respekt for. Fotografen fra dengang har gått oppover

denne veien også, og har i tillegg klatret opp på den vesle åsen rett ved veien. Forøvrig er det god plass mellom de nye villaene der husmødrene henger opp vasken til tørk. Bildet er altså ikke tatt på en søndag!

Dagens bilde er tatt fra samme sted 75 år seinere. Huset i forgrunnen er malt gult og modernisert betydelig. Det er Jonny Eidem med familie som har bodd her siden 1981. Han forteller at huset ble bygget i 1927 på en 905 m² stor tomt. Det hvite huset til høyre ble nylig overtatt av Roar Evensen.

Utsiktspunktet er siden 1935, som bildet viser, forringet, idet løvtrærne har vokst så mye at det nå med fordel kan hogges faveved på Prestehagen.

Saker
og ting
som setter
minnene
i sving

Tvinge

På sløyden brukte vi tvinger når vi skulle lime noe sammen og sette det i press til neste dag. Vi kunne skru til tvingen slik at limet fra limpotten til sløydlærer Danielsen på realskolen virkelig satt.

De to avbildede tvingene har nok også blitt brukt på den måten, men på landet var det også slik før i tiden at det ikke kunne feires jul uten at husmor serverte skikkelig hjemmelaget sylte. Og da måtte tvingene fram for å sette godsylta i press gjennom flere dager. Disse to tvingene har nok de siste hundre år satt enda flere sylter i press hos familier på strekningen Fokserød-Tassebekk.

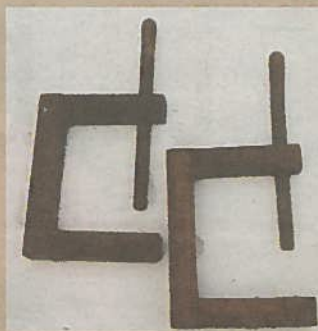

FOTO: ROLF VIDAR MARKMANRUD

Hvalbåt Milliam Kihl.

FOTO: WWW.LARDEX.NET

TEKST: RAGNAR IVERSEN (WWW.LARDEX.NET)

Hvalbåten MILLIAM KIHl så dagens lys under krigen, ved verkstedet Marine Industries Ltd, Sorel i Canada. Ble opprinnelig bygget under navnet SUFFOLDBROOK. Ble levert til den kanadiske marinen i januar 1941 og fikk navnet FENNEL. Hun var en av ti korvetter eiet av den engelske marinen, men operert av den kanadiske marinen. I 1945 ble hun tilbakelevert til den engelske marinen og lagt opp. Overtatt av A/S Kosmos (Anders Jahre & Co. A/S) i 1948, og ombygget til bøyebåt ved Kieler-Howaldtswerke, Kiel. Hun ble først ombygget til slep/bøyebåt. Hun fikk navnet MILLIAM KIHl etter hvalfangstbestyrer Milliam Kihl, som omkom under torpederingen av kokeriet KOSMOS II den 28/10-1942.. Gikk til isen som bøyebåt for FI/k KOSMOS IV for sesongen 1948/49. Sommeren 1951 gikk hun tilbake til Kieler-Howaldtswerke i Kiel og ble ombygget til fullverdig hvalbåt. Var i aktiv tjeneste som hvalbåt frem til sommeren 1965, da hun gikk i opplag. Solgt til Norsk Skipsopphugging i Grimstad i 1966. Hun hadde sin opprinnelige fire sylindrede tre trinns dampmaskin gjennom hele sin operative tid.

MINNER
FRA NÆR
FORTID

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Pukkestad gard

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senters Info-gruppe: består av redigerer Harald Fevang og medarbeiderne Roar Tollnes, Kirsten Wang Henriksen, Otto Ågesen, Lisbeth Akerholt, Roger Davidsen, Ragnar Iversen, Tore Sandberg, Bjørn Hoelseth, Øistein Bjørvik, Sven Erik Lund og Rolf Vidar Markmanrud. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 – sv-er-lu@online.no